

„Sloga“

izhaja vsak prvi in tretji četrtek meseca, ter velja po pošti prejemana, ali na dom pošiljana skupaj z

„Goriškimi Vestniki“

za vse leto gld. 1.80
za pol leta „ —.90
za četrt „ —.45
Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština.
Posamične številke po 6 kr., dobivajo se v Stolni, Semeniški in Šolski ulici.

Upravništvo in uredništvo: Morelljeva ulica, številka 22.

SLOGA

»Sloga« — nesloga tlače — torej slojimo se!

„Sloga“

prinaša oznanila na četrti strani od katerih se plača za štiritopno petično vrsto po 7 kr., če se enkrat tiskajo; po 6 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiskajo.
Za celoletne oglase po pogodbi.

Dopisi pošiljajo se uredništvu; reklamacije in naročila upravnistvu.

Nefrankovana pisma se zavrnejo.

Rokopisi se ne vračajo.

Slovensko šolstvo v letošnji

proračunski debati.

IV.

(Konec.)

Preidem k pojasnenju utraktivističnih šol. Takih jih bilo po starem učnem načrtu 93, sedaj jih je 84. Ako bi bile te utraktivistične šole res to, kar bi imele biti po besedah, bili bi Slovenci z njimi zadovoljni. Koroški Slovenci so mi pisali, naj v tej visoki zbornici povem, da bi bili zadovoljni, ako bi bile utraktivistične šole res utraktivistično urejene, to se pravi, ako bi bila za teh 10.188 slovenskih šolarjev v teh utraktivističnih šolah slovenščina učni jezik in bi se nemščina, začeti s tretjim šolskim letom učila kot učni predmet in sicer na pedagoško dopusten način.

Ako bi bile te šole tako urejene, bili bi Slovenci z njimi popolnoma zadovoljni, ker je taka uredba v očitnih razmerah jedino prava in pametna, ki tudi ni v nasprotju z državnimi osnovnimi zakoni; slovenski otroci bi se na ta način res nečesa naučili in osvojili tudi znanje nemškega jezika lažje in bolje, ne da bi glede znanja lastnega, slovenskega materinega jezika imeli škodo. Ali baš take smotne primerne, pametno urejene šole se na Koroškem neče dati Slovincem. (Posl. Ghon: Občine same jih nečejo!) Petičije dokazujejo nasprotje. (Posl. Ghon: Prav petičije dokazujejo to; o tem bodem še govoril.) Deželni šolski svet pa je te šole tako uredil, da se v prvem in v drugem šolskem letu, to je pri otrocih, starih po šest in po sedem let, rabi slovenski jezik, potem pa, od tretjega leta naprej, nič več; te utraktivistične šole imajo torej samo v prvih razredih utraktivistično barvo, v višjih razredih pa so povsem nemške šole, in zato mislim, da bi imela naša uprava tudi v tem oziru dolžnost, vmes poseči in od pomoči, ker jej mora vendar na tem biti, da tudi šolarji slovenske narodnosti na Koroškem dosežejo v državnem ljudskošolskem zakonu določeni učni smoter.

To pa je pri uredbi teh utraktivističnih šol povsem nemogoče, kar bom takoj dokazal.

V najnižjih razredih teh utraktivističnih šol se rabi slovensko-nemški abecednik, kateri je izdal Karl Preschern. Ta razpravlja na straneh 1—46 o glasovih in vajah v čitanju v slovenskem jeziku, na straneh 48—102 se razlagajo nemške pisane in tiskane črke, na straneh 105—160 pa ima 16 slovensko-nemških, 13 slovenskih in 25 nemških vaj za čitanje. Iz tega sledi, da se otroci v najnežnejši starosti, v šestem in sedmem letu seznanjajo hkrati z dvema jezikoma, s slovenskim maternim jezikom in z nemškim, jim se tujim jezikom. Ti otroci se morajo v dveh letih naučiti treh abeced: slovenske abecede in nemške tiskovne in pi-

smene abecede. Zajedno se morajo otroci tudi naučiti čitati v teh treh abecedah, vrh tega pa si še osvojiti toliko nemškega jezika, da jim more počenši s tretjim letom samonemški pouk kaj koristiti. To je nemogoče. Ko bi se poslali na te šole sami čudeže delujoči učitelji in bi ti dobili tam same čudovite otroke, bi komaj to dosegli, ali čudovitih učiteljev je le malo, navadno pa ljudskošolski otroci tudi niso čudoviti otroci.

Te neznosne razmere bile so pogostoma predmet pritožbam v deželnem zboru koroškem in tudi v tej visoki zbornici do leta 1890., a pritožbe niso imele nikakega uspeha.

Sele v tem letu je dobil koroški deželni šolski svet od naučne uprave nalogo, da revidira stari učni načrt. Leta 1890. je izšel nov učni načrt, kateremu se je dodal poseben učni načrt za slovenski pouk na utraktivističnih šolah. Reklo se je, da je to za koroške Slovence pridobitev, to pa ni res.

Slovenski jezik se v specialnem učnem načrtu omeni, kar prej ni bilo. Sicer pa se ni nič bistvenega ukrenilo, pač pa vsa zadeva še bolj zamotala in poostila.

Po tem učnem načrtu se ima slovenski materni jezik začeti s tretjim letom po tri ure na teden učiti kot učni predmet, katere ure imajo biti zadnje pri dopoldanskem pouku. To je obvezno le za tiste otroke, katerih roditelji niso zahtevali oproščanja.

Gospoda moja! Ta določba glede slovenskega jezikovnega pouka je nova krivica, novo žaljenje slovenskega naroda na Koroškem, ker se slovenski materni jezik ponižuje na smotljiv način za učni predmet in se kot pastorka pahne na zadnje mesto.

Povsod, v celem izobraženem svetu je materni jezik podlaga in središče cele vzgoje in učni jezik, samo na Koroškem in samo za slovenske otroke pa to ne sme veljati! Sicer se pa na ta način slovenski otroci neopustljivo obremenijo.

Bodi mi dovoljeno obrazložiti, kaj vse se od teh otrok v drugem in tretjem oddelku zahteva (čita):

„II. oddelek (3. in 4. šolsko leto):

a) čitanje; glasno in po zmislu pravilno čitanje, razlaganje besed in stvari, ponavljanje tega kar se je čitalo, po stavljih vprašanjih, pri čemer je delovati na to, da se polagoma doseže raba od berila neodvisnih izrazov, učenje na pamet in predavanje vzglednih spisov v vezani in nevezani besedi;

b) jezikovne vaje: vaje v prepisovanju in zapisovanju besed in stavkov s posebnim ozirom na ločitev zlogov in na besede, ki se pišejo z velikimi začetnicami, pojem in poznavanje samostalnikov, pridevnikov, glagolov in zaimkov, spol, število in sklanjanje samostalnikov, osebe, število in časi glagolov. Poleg pisanih slovnih vaj: kratke in lahke pripovedke in popisovanja v zvezi z obravnavanimi berili.

ska spomenika: nadgroben spomenik Hadrijana cesarja in Vatikan.

V tem delu mesta prebiva bolj siromašno ljudstvo, katero sestavljajo navadno rokodelci in delničarji; ali i tu, v tem okraju, se pojavlja polagoma ideja o napredku, in koder so se raztezala še pred malimi leti uborna ilonata zemljišča, slabi pašniki in vinogradi, dandanes zapazi ti okoli široke ulice, lepe hiše že dozidane, a ne malo i teh v delu ter poslopje ministerstva za pravosodje in bogocastje.

Rim, v prvih časih začetka svojega, je bil sezidan na sedmih gričih, ki se imenujejo: Kaptoljski, Palatinski, Kvirinalski, Celij, Aventinski, Viminalski, Eskvilinski; in kesneje se je bil razširil i na griče Pincio, Vatikanski in Janikul, vsled silne pomnožitve prebivalcev v mestu. Grič pa, po imenu Testaccio, je nastal iz nesnage in smetij iz mesta, katere so nanašali, vozili in kopičili na tem mestu od nepamti veka, kar nam svedoči nedvojbeno velika obilica šerbin in ostankov starih posod, svetilnic, kakor tudi domačega orodja, ki so dobili in še dobivajo na tem griču pri izkopavanju za temelje množestvilnim gospodskim hišam in širokim ulicam, katere se nahajajo zdaj i tukaj.

Dandanes so razdelili Rim na 14 okrajev, katerim pravijo „rioni“ in se imenujejo: Monti, Trevi, Colonna, Campo Marzio, Ponte, Parione, Regola, S. Eustachio, Pigna, Campitelli, S. Angelo, Ripa, Trastevere in Borgo.

III.

Vrnitev iz Rima.

V sredo dne 21. februarja ob 8. uri jutraj smo se poslovili z sopotniki Ivanom

III. oddelek (5., 6., 7. in 8. šolsko leto):
a) čitanje; gladko in izrazovito čitanje tiskanih in pisanih stvari, tolmačenje besed in stvari, navajanje vsebine in vodilnih mislij beril, učenje na pamet in predavanje u-zornih beril;

b) jezikovne vaje: nadaljevanje in poplajenje oblikoslovja, skladje. Poleg pisanih slovnih vaj: izvajanje vsebine obravnavanih beril; popisi, povesti, potrebni popraviški spisi in pisma.

To je tisto gradivo, katero si imajo nemški otroci s pomočjo nemškega pouka v dvanajstih urah na teden prisvojiti, to je tisto gradivo, katero morajo slovenski otroci v isti šoli s pomočjo nemškega učnega jezika v dvanajstih urah na teden zmagati, in vse to gradivo naj sedaj slovenski otroci v treh urah na teden zmagajo v slovenskem jeziku, v katerem so se doslej tako malo vadili. In to še v končnih urah, ko so učenci in učitelj že utrujeni.

To, gospoda moja, je povsem nemogoče, to je tako, da bi človek zbežal, in res beže otroci kar trumoma. Kaže se, da je to tudi po intencijah dež. šolskega sveta, zakaj določil je sicer, da je pouk obligaten, zajedno pa zaukazal, da je roditeljem ustreči, ako bi zahtevali, naj se njih otroci tega pouka oprostijo.

Vsled tega se ta slovenski jezikovni pouk na 49 utraktivističnih šolah sploh ne vrši in le na 30 takih utraktivističnih šolah se ga udeležijo 1839 izmed 10188 slovenskih šolarjev, 8349 šolarjev pa beži pred tem poukom, ker se roditelji za tako pedagoško trpinčenje njihovih otrok raje zalivalijo. V takih razmerah je pač razumno, da koroški Slovenci od dež. šolskega sveta ne pričakujejo niti obzirov, niti pravičnosti več in da se vsled tega čedalje večkrat obračajo s petičijami do naučnega ministerstva.

L. 1891 imel je tedanji minister Gautsch 33 takih petičij v rokah. Petit se je v vseh jednako glasil, namreč: uvedenje slovensčine kot učni jezik za slovenske otroke in nemščine kot učni premet začeti s 3. letom. Minister Gautsch je bil vsled tega zlovoljen in se je tudi v tej visoki zbornici jako neprijazno izrekel. Rekel je, da se je to načrtoma uprizorilo. To so vendar čudne besede za kakega ministra; moral je vendar vedeti ali pa je mogel to izvesti od poslancev, da, če se načrtoma agitacije in germanizacije, je pač tudi obramba po načrtu dovoljena. Sicer je on samo jedno petičijo ugodno rešil in tako so Slovenci po dolgem času zopet dobili prvo slovensko ljudsko šolo v Rožni dolini. (Posl. Ghon: Občina sama je pa sedaj zopet protestovala!) Ali kako se je ta protest izposloval? To je drugo vprašanje. (Posl. Ghon: Pojdite po občini in vprašajte župane in občinske predstojnike!)

Minister je samo jedno petičijo ugodno rešil, druge pa je dal dež. šolskemu svetu,

naj o njih poizveduje in naj jih reši. To spominja na bajko o ovci, volku, in kraljevskem levu. Oveca se je pri kraju živalij pritožila radi zlega, katero jej prouzroča volk. Lev pa ni hotel soditi nego, je vse prepustil volku v uradno rešitev.

Predno pa se je dež. šolski svet lotil reševanja teh petičij, izšel je ukaz na prebivalstvo, naj sestavi protipeticeije; in kadar so potem take protipeticeije in protiresolucije došle v Celovec so se dotične resolucije takoj rešile, seveda neugodno.

Posl. Ghon: Kdo pa jih je odposlal? Občine? Neposredno občine?

Posl. dr. Gregorec: Iz Celovca.

Posl. Ghon: Od občine?

Predsednik: Prosim, da ne motite govornika.

Posl. dr. Gregorec: Tiste peticeije pa, proti katerim se niso mogle spraviti na dan nasprotne peticeije, obleže in se ne rešujejo.

Posl. Ghon: Nobene take se ne najde.

Posl. dr. Gregorec: Vender jih je nekoliko nerešenih.

Posl. Ghon: Ne, vse so rešene.

Posl. dr. Gregorec (nadaljeva): Mej tem torej traja šolska borba na Koroškem naprej, in upravo čuditi se moram, kako premetenost kaže tu povsodi deželni šolski svet in kako samovoljno navadno postopa. Ako nasprotne peticeije več ne pomagajo, se loti tega da na kratko dotične prosee občine razbije na dvoje v dve novi občini. S tem odpade pritožujoči se subjekt in akcija Slovencev je preprečena. (Veslost.)

Dolgo vrsto let si je pomagal deželni šolski svet z nekako zlorabo § 6. državnega ljudskošolskega zakona, da je odklanjal slovenske peticeije; naročil si je namreč pri vsaki taki petičiji izjavo nemškega deželnega šolskega sveta; seveda je bila ta izjava vselej in vedno proti slovenskemu pouku. To zlorabo ustavila je odredba naučnega ministerstva leta 1890. Potem je izumil deželni šolski svet drugo sredstvo. Bilo se je bati, da bi utegnili vendar le prodreti občinska zastopa Žabniški in Globasniški s svojima pritožbama pri ministerstvu. To se je moralo preprečiti. In kako? Razdelilo se je brez pomisleka utraktivistično šolo v Žabnici v dve jednodrazredni šoli; jedna ostane utraktivistična, druga lahko postane slovenska.

Zdaj bodem po rečenem podal majhno sliko šolskih razmer na Koroškem. Slovenski ljudski šoli sta zdaj dve, jedna jednodrazredna na Jezerskem in jedna štirirazredna v St. Jakobu; razdeljene šole pa so štiri v Žabnici in v Globasnici, kjer je le 31 nemških otrok poleg 864 slovenskih. (Čujte! Čujte!)

Potem so utraktivistične šole, in sicer jih je 84, v krajih, kjer Slovenci stanujejo zdržema in v kompaktnih masah. Te šole obiskuje 10.188 slovenskih in 1861 nemških otrok. Nemških šol v slovenskih krajih je

prijateljski zabavali; najbolj pa ta čas, ko je slučajno na postaji nek petelin zapel svoj „kikeriki“, kar je dalo ono petelinovo petje povoda obilemu smehu; — rekel sem bil namreč laškemu gospodu „protu“, kako je to, da laški petelini znajo tako dobro po slovenski peti, oni pa ne znajo niti besedice slovenske spregovoriti? Smijoh se je „proto“ držal za trebuh in valjal po klopi v železničnem vozu.

Med raznimi takimi in enakimi osojljenimi dovtipi, nam je hitro potekel čas in — bili smo v Florenciji; kamor je zna mi pridrdral železni konjček ob deveti uri zvečer. Jedva smo iz železniških voz izstopili na kolodvoru, obsula je nas jata laških „šarlatanov“, ki so nas hoteli jeden pred drugim voditi v „najboljšo gostilno“, kjer se nahaja, po njih priporočilu, „najokusnejša večerja“ in najizvrstnejše vino“. kar smo pa vse prezrli, spoznavši nakane teh sitnih šarlatanov. Šli smo mirnim potom dalje v mesto. Nekdo teh sitnih šarlatanov pa, je hodil še vedno z nami, kar je dalo povod, da so ostali mislili, da nas je zvalil na svojo stran — za to so ga kar na sredi ulice „pograjfali“ ter začeli s klofutami obkladati. Pri tem smešnem prizoru, zavijemo jo hitro v najprvo bližnjih kavarn, popijemo vsak po jedno črno kavo in — vrnemo se zopet na kolodvor, ker se nam je pametnejše zdelo, da ne gremo v nobeno gostilno, kjer bi nas bili gotovo oskubili, dasi nismo imeli odveč perja na sebi. V tacih slučajih mora se plačati v gostilni tudi „lovskega psa“, ki gosta vanjo prižane.

(Konec prih.)

Potovanje v Rim.

(Spisal V. Miheev).

Črtice o legi rimskega mesta.

Sredi široke in puste doline, kakoršna je rimska nižina, kjer vlada največja, sveta tišina, kjer naletava popotnik na pogoste ostanke razvalin starodavnih vodovodov in cest, ne več nego 6 vlaških milj od toskanskega morja oddaljen, leži večni in monumentalni Rim. Mesto deli imenitna Tiber na dva dela neenaka; pogoste povodnji so prouzročevale mesta in okolini premnogo škod, ker je voda v Tiberi, . . . i češilih naličov izpod neba, naraščala strahovito, katero so nasproti pihajoči vetrovi na ustju ob morju Tirenskem, nazaj tiščali, da je zalivala zemljo v okolini; zdaj so prišli v okoliš navadnim neizgovornim skoraj popolnoma, z urejevanjem struge do morja. Delo ni še ni do polovice končano. Na desnem bregu vzdiguje se grič Vatikanski in Janikul, na levem pa bregovi Pincio, Kvirinal, Viminal, Eskvilin, Celij in Aventinski, kateri vsi zaklepajo v okrogu kotlino, iz katere molita v vis griča Palatinski in Kaptoljski, posamezno. Todobno prebivalstvo šteje okoli 400.000 duš. Dandanes se razteza novo mesto najlepše po široki dolini, katero zaklepajo griči: Viminal, Kvirinal, Pincio in Kaptoljski ter sega do bregov reških, i na Eskvilinu je nastalo dandanes novo življenje, kjer se nahajajo široke gospodsko-okrašene ulice, velike palače in prijetna zasebna letovišča.

24, katere obiskuje 1316 nemških in 1311 slovenskih otrok.

Na 114 šolah na Koroškem, v katere zahaja 14.132 slovenskih šolskih otrok, poučuje 202 učitelja; med temi jih je 120, ki so deloma zmožni slovenščine. 82 pa jih n- meje samo nemški. Ako prosijo slovenske občine, da se nastavijo slovenščine zmožni učitelji, pravi deželni šolski svet navadno, da nima tistih učiteljev na razpolaganje.

Tu imam tak odlok z dne 18. januarja 1894. l., ki ga je dobil krajni šolski svet v Kotmari vasi; v njem se čita: „... nastaviti kratkim potom take učne moči ni mogoče, ker manjka slovenščine zmožnih uč- nih sil, zaradi česar ostane nekaj družih učnih mest, na primer v Srednji vasi in v Gre- čah, začasno praznih.“

Deželni šolski svet se torej izgovarja s tem, da nima slovenščine zmožnih učiteljev na razpolaganje; pravilneje bi moral reči, da jih neče imeti (Tako je!); kajti če bi jih hotel imeti, bi moral več storiti za naraščaj slovenščine večjih učiteljev na učiteljsku v Celovci. Na tem zavodu je zdaj le 33 slovenskih obiskovalcev poleg 148 nemških in slovenščina ni obligaten predmet. (Čujte! Čujte!) Tu ne gane deželni šolski svet niti roke niti noge. Drugič: On preganja slovenske učitelje. (Tako je!) Saj neče slovenskih učiteljev. (Posl. Ghon: Ne se- gajte tako daleč! — Posl. dr. Ferjančič: On terorizuje!) Terorizuje in preganja jih, imeti hoče le nemške učitelje ali slovenske renegate. Ne bodem navajal imen, obljubil sem to g. Ghonu pošteno in bodem tudi pošteno mož beseda. Torej le na splošno. Neki učitelj prišel je pri okrajnem glavarju v sum, da goji gotove simpatije za sloven- sko šolsko društvo. To se je moralo kazno- vati. Bil je za kazen premeščen in je mor- al z ženo in 5 otroci sredi zime seliti se 12 ur daleč. Drug vrl učitelj ni mogel do- biti službe in je zato odšel s Koroškega. Zopet drug slovensk učitelj, vrl mož, kar je priznal celo šolski nadzornik, moral je letos ostaviti Koroško. Ta učitelj je trikrat kompetiral za slovensko učno mesto na ljudski šoli v St. Jakobu, je bil jedini prosilec in vender ni dobil službe. Da bi se ta služba ne razpisala v četrtič, je poslal deželni šol- ski svet tja učiteljico. (Čujte! Čujte!) Sicer mi je popolnoma razumljivo, zakaj deželni šolski svet tako ljubi nemške učitelje; slo- venski pouk se pač ne more bolj temeljito onemogočiti, nego če se postavi trde Nemce za učitelje v slovenske šole. Potem preneha slovenski pouk sam po sebi.

Z druge strani je očitno, kako se protežujejo nemški učitelji in posebno tisti slovenski učitelji, ki se dajo zlorabiti kot renegati. Taki smejo storiti kar hočejo. Nave- del bodem tu izgle, razume se zopet brez imen Učenec N. dobil je v Globasnici po šolskem vodstvu od nemškega „schul- reitna“ hlače. Posl. dr. Ferjančič: Kaj? Hlače. (Živahna veselost.) Učenec je bil vzprejet v utraktivščino šolo. Ker je pa od Velike noči hodil v slovensko šolo, je učitelj že nekaterikrat zahteval hlače nazaj (ve- selost) in grozil dečku, da mu bode hlače strgal s telesa, če mu jih ne prinese nazaj prihodnji šolski dan. (Veselost.) Omenjeni učenec ima samo te hlače, a ker mu mati nemore družih kupiti, se deček ne upa v šolo, ker se boji, da bi moral v sami srajci domu iti in da bi ga součenci zasmehovali. (Veselost.)

Tako počenjanje učitelja pač ne more pončno vplivati na nežno mladino, nego jo le demoralizuje. Glejte, tako govore kmetje v njih razumih na okrajni šolski svet v Venkoven. (Posl. Ghon: Tega ni pisal kmet! — Posl. dr. Ferjančič: To je vse jednako, če je tudi pisal gospod, surovost je le! — Posl. dr. Fux: Če je res! — Posl. Ghon: Prosim, pokažite mi pismo!) Dam Vam to, da pregledate.

Predsednik: Prosim gospode, da ne motijo govornika.

Posl. dr. Gregorec (nadalje v a- je): Drug učitelj, ki je bil vedno poslušen vsem odredbam dež. šolskega sveta, vender ni mogel vsega dobiti, kar je hotel. Gobane včasih slabo sliši, ni mu torej hotel dati, kar je hotel imeti. Kaj je storil? V svojem sidu kupi revolver in se pelje v Celovec, da ustrelj de- želnega nadzornika Gobanca. Na srečo se je še pravočasno brzojavilo v Celovec o nameravanem atentatu in tako prepre- čilo zločin. Učitelja so razorožili, a čudno, namestu da bi ga vtaknili v kriminal ali pa v blaznico, vzprejel ga je deželni predsednik v avdijenci in poslal nazaj na svoje šolsko mesto. Šele pozneje so ga izročili preiskovalnemu sodišču in ga bodo bržkone proglasili blaznim.

Največjo pozornost je vzbujala — tu se mi je dovolilo navesti imena — imeno- vanje učitelja Hugona Morota šolskim nad- zornikom v St. Mohorji in da se mu je tudi dovolilo, da ustanovi nam otroški vrt. Ta mož se je jako prikupil deželnemu predsedniku in deželnemu šolskemu nadzorniku in sicer s slavnostno pesmijo za nemški strankarski shod dne 13. novembra 1892. l. V tej slav- nostni pesni pripodablja Slovence na Koro- škem z zmajem ali „lintvernom“, ki je v sta- rodavnem času bival blizu Celovca in kate- rega so potem ubili prebivalci.

Da se potezajo koroški Slovenci z na- porom poslednjih svojih sil za svoj narod, ni prav temu učitelju in ljudskemu izobraže- valcu Hugonu Morotu in v tej slavnostni pes-

mi pozivlje nemške sorojake na Koroškem kar naravnost, naj Slovence, torej sodeželane svoje, kar stro in uničijo. Dotično mesto se glasi (čita):

„Es ist, als wollte
Nun abermals der giftige Trache wachsen
Im Kärntnerland, Vernichtung muss ihm werden
Dem Drachenwurm, der wieder wachen will,
Zermalnen muss der Kärntner ihn, das merket,
Zermalnen, eh er gross geworden.“

(Čujte! Čujte!)

Ta mož, ta fanatični nasprotnik Slo- vencev postal je šolski nadzornik! Kaj naj vender Slovenci mislijo o tem, kaj naj želijo? Pač morajo misliti, da šolska oblasiva in deželni predsednik mislijo istotako, kakor ta mož, da torej hočejo, da se nas stare in uniči.

Tu je pač slovenskemu prebivalstvu težko, da vidi v taci oblastvih vredne zas- topnike državne sile in Nj. Vel. cesarja (Pritrjevanje), kajti to pač smem trditi, da Nj. Vel. cesar neče videti nas Slo- vencev striti in uničiti. (Odobranje. — Poslanec Ghon: To ni naperjeno proti Slovincem, nego proti vnanjim hujskačem.) Toliko nemščine že razumemo.

Predsednik: Prosim, da se ne hčte vmes. Posl. dr. Gregorec: Dokler torej ostanejo razmere take, kakršne so sedaj, posebno dokler ostane deželni šolski svet tak, kakor je sedaj, in dokler mu je na čelu sedanji deželni predsednik, ne morejo koro- ški Slovenci imeti zaupanja in ne morejo verovati, da se nam bode tam podelila pra- vica. Zatorej si usojam predlagati resolucijo, kajti v teh stvareh nam more pomoči le visoko naučno ministerstvo. (Čita):

„Visoka vlada se pozivlje, da v voj- vodini Koroški uredi javne ljudske šole, ka- tere obiskujejo učenci slovenske narodnosti v smislu čl. 19. drž. temeljnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. in da v to svrho: 1. Preustroji sedanjih 84 takozvanih „utraktivščinih“ šol zares utraktivščino, da se namreč v njih slovenski materni jezik učencev rabi v vseh razredih kot poučni jezik, nemški jezik pa se kot učni predmet uči od tretjega šolskega leta, v kolikor to pripuščajo pedagoška načela;

2. naj odredi, da se sedanjih 24 pov- sem nemških šol v večinoma slovenskih krajih razdeli v dva oddelka namreč v nemške za 1316 nemških učencev in v slovenske oddelke za 3111 slovenskih učencev in da se v po- slednjih pouk uredi tako, kakor se je omenilo zgoraj v točki prvi.

3. na učiteljsku v Celovci naj se ukrene vse potrebno, da se zagotovi zadosten na- raščaj slovenščine v pismu in govoru popol- noma zmožnega učiteljskega osovja;

4. za slovenske šole naj se v narodnih vprašanjih objektivno misleči, pravični šolniki nastavljajo kot okrajni in deželni šolski na- zorniki. (Pritrjevanje.)“

Sedanji bi še nekaj besedi spregovoril gosp. poslancu Ghonu (veselost.) Govoril je dosedaj nekolikokrat jak ostro proti nam slovenskim poslancem in tej visoki zbornici; vender ni tako zloben, kakor je videti, ali kakor se včasih dela (veselost). Nasprotno. Nahajam se v prijetnem položaju, da kon- statujem, da se je prav čudovito poboljšal (živahna veselost) in le želim, da bi to poboljšanje trajalo in imelo praktične posledice za Slovence. Bil je namreč tako prijazen, da je s svojim tovarišem g. posl. Kirsch- nerjem prišel na 21. „bauerntag“ v Ledenicah, na tem shodu je imel govor, v katerem je rekel izrecno (čita):

„Mi zastopniki koroški ne želimo ni- česar drugega, nego, da se otroci slovenskih roditeljev nauče v šolah najprej dobro svoj materni jezik. (Čujte! Čujte!) da se pri tem nauče tudi neobhodno potrebnega nemškega jezika.“

To je prav lepo, in jaz sem mu hva- ležen za to izjavo. To je namreč isto, kar Slovenci že od nekdaj žele, njih smotri se popolnoma krijejo s temi besedami. Zdjaj pa morate še priznati, da se morajo Slovincem tudi dovoliti neobhodna sredstva, da dose- žejo ta smoter in v to je potreben pred vsem drugim slovenski poučni jezik, potem slovenske knjige, slovenščine zmožni učitelji in tudi pravični šolski nadzorniki in smoter je dosežen. Slovenski otroci se bodo naučili svoj materni jezik lahko in dobro, ob enem pa se tudi priučili nemščine, kakor je de- jansko potrebno na Koroškem.

Gosp. poslanec pravi nadalje (čita):

„Ne smemo torej prouzročevati nepo- trebnega boja mej nami.“ (Dobro!) „Ho- čemo, da vlada mir mej nami.“

To žele Slovenci tudi. Ta mir se da takoj doseči. Treba je le jedne besede, ka- tero vam je zapamtiti in dejansko izvesti. Ta beseda je: Pravičnost. To je tudi po- trebno pri učni upravi; ako hoče dokončati neprijetni šolski prepir, mora postopati pra- vično in podeliti dobrote člena 19. drž. te- meljnega zakona vsem narodom te države- potem se bode naselil mir, ko bode povsod vladala popolna pravica. (Živo odobr- vanje. — Govorniku čestitajo mnogi poslanci.)

Na obalih zapadne Adrije.

Ako stopiš v sedanji Oglej, najdeš prav ponižno mestce. Od nekdanjega blišča no- bene sence, od nekdanje slave nobene misli. Ribiško mestce, kupčije nobene, družabno življenje le malenkostno. Bistroomu opa- zovalcu se pa koj razodene neka otožnost

med prebivalci ali potlačenos, katera bi se dala nemara najbolj priferiti onim bivšim žezlonosecem, ki so, krono in slavo zgubivši, primorani po ptujih deželah hoditi. Trditi se sicer ne more, da so večina sedanjih Oglejčanov potomci čvrstih starih Rimljanov; a vender sme se reči, da veje saj tradi- cionalna otožnost nad tem krajem. Stare krvi pa je vender še veliko, in prebivalci so se večkrat za pristanišče potegnili; ker me ravno v tem ni kaj strokovnjaka, vzamem naj le izid za poroka, da ali nemogočest ali zavid je kriv, da so zastojni govorili in pi- sali. Veselo ni, ali je zgovorno. Vsak ve, kaj je bil stari Oglej. Sedanja cerkev je velikanski tempelj. Ustmeno sporočilo pravi, da je bil ta krasen dom Jupitru posvečen. Mogoče, pa samo če sodiš po velikanskih stebrih. Drugo vse je, razven nekaterih osta- lin, za patrijarhov. Celo stolp, govori se, da je iz rimske dobe. Vse mogoče, toda veliko je novega, kar pripisujejo staremu, a menim da ni. Patrijarhi so veliko storili, da si ne vsega, kar se stoji. Starinoslovci in zgodo- vinarji raznih narodov zahajajo v Oglej gledat ostankov stvari, ki so bile in, ki jim nekoliko pojasnujejo, kar stoji mrtvo v starinoslovskih knjigah.

Idimo ven na polje oglejsko. Svitli cesar je pred kakšnimi 14. leti iz lastnega dovolil 1000 for., za izkopavanje starin. Hodeč se svojim tovarišem zadenem na znamenito mesto. Obstanem, gledam, osuplost mi začara pred očmi vedno se spreminjajoči kalejdoskop stare zgodovine. Ne morem se zbrati iz za- čudenja. Moj tovariš, menim saj za zdaj bolj posvetnih misli, in ki, čeravno omikan, vender ni še povonjal plemenitih cvetic sta- rih klasikov in činov, zaznamujnih po dletci nedosegljivih mojstrov, začel je brez dvombe dvomiti nad mojim zdravjem; kajti sumljivo me pogledavši, vpraša: kaj Vam je neki? ... Glejte, odvratem, to so staroogleske ulice.

Ni dolgo, kar so je izkopali. Tedaž tod, si mislim, po teh ozkih ulicah, po tem ciklop- ski trdnem, z globokimi vdrtinami vrezanem tlaku z obojestranskima, zeló vzvišenima prehodoma za pešce, tod se je vršilo staro- rimljansko življenje. Iz natančnih popisov pa še boljših ilustracij nesrečnih dveh mest Herkulianum in Pompeji, imel sem že davno priliko, seznaniti se s takojšnjimi stvarmi; a biti na taci ostalinah, to je druga, kraj teh ulic pa ni videti nobene sledi starih poslopj, razum prav na prvem koncu na severni strani. Na širokem polji pa je, kar mrgolelo kopačev, ki so trebili jako široke in trdne podstave staroogleskega, do sile velicega cirkusa. Vreva ljudi, ki je nekdaž tukaj bila, radovanje, bogastvo, ploskanje, slava, kinč, možati ponos itd., vse to, vzeto po velikem merilu in življenjskem gibanju, v pri- meri se sedanjo ledino, ki otožno molči, da le počivata pikon in lopata; vse to mora pač napolnjevati gledalčevega duha. Pozdevalo se mi je celo, da se tudi kopači več bili zasuknjeni na otožno stran. Da-si prostaki, menim, vender si morajo pri takem ugledu kaj bolj vzvišenega misliti. Na več me- stih sem zapazil tlak iz rudečkastega mar- morja, na nekaterih se bivši, velikanski vhodi v to neskončno poslopje prav dobro dadó razločiti. Ne daleč od tod so kopali živalske, pa tudi, če se ne motim, človeške kosti. Nek žid v Gorici, ki je tukaj nakupljeno tako blago v svojej fabriki drobil in kuhal, mlet je tudi, kakor sem sam videl, človeške glave in rebra. Da dobivajo okoli sedanj- tega Ogleja starinarske dragocenosti: zlate, srebrne in druge peneze, svetinje, meče, su- lice, ščite, solznice (skleničice), v katere so solze pretakali, za mrtvimi, dleca, urne, vin- ske in vodne posode, spomenike, stebre itd. ni mi treba praviti. Rajnki učeni lekarničar in starinar Zandonatti je bil napravil zbirko taci stvari, kojo so njegovi dediči, menim da za 12.000 gl. v Trstu prodali. Grof Cassis je imel prav bogato zbirko. Tudi bivši učitelj Luznik je bil mnogo nabral, zbirko je potem necemu Hamburžanu prodal za 2000 gl. Zdjaj je ustanovljen domač muzej.

Oglej se nikdar več ne povzdigne. Ka- kor je namreč staro mesto, drugi Rim zvano, sridita Božja roka v prah razorila, da bi samo jeden Rim ostal na svetu, tako si noveje tudi nikdar več ne opomore iz usojenega uboštva, iz nizke sedanjosti.

Upali so mnogo od železnice, ki zdaj brizga po furlanski nižavi. Pa, kakor stoji stvari, so merodajni krogi jako slabo poskrbeli za Oglej. Železnica drdra daleč od Ogleja; iz najbližnje stacije do Ogleja imaš dobrih 20 minut z vozom, namestu da bi bili to prei- menitno mesto zvezali naravnost, so naredili prav tako, kakor mislijo narediti z našo že- leznico po Vipavski dolini, katero kanijo izpeljati pod Čavnom i drugodi le tako ne, da bode popolnoma koristila celi deželici, bodisi glede promet, bodisi glede komoditete ali narčnosti. Najbližja stacija za v Oglej je Villa Vicentina. To selo je preveč oddal- jeno od glavnega smotra potovalcem učenim in drugim radolednežem.

Politični razgled.

Notranje dežele.

Liberalci kapitulirajo. — Li- beralna stranka na Koroškem se je umalnila na- cionalnem. Nje kandidat za Šmohorski okraj Domaingo, je odstopil. S tem je konez liberalne slave na Koroškem. V tem pa, ko na jedni strani propadajo liberalci se prebujajo na

drugi konservativci. V rečenem okraju so ti pri volitvi volilnih mož zmagali v dveh občinah.

Prišli so do spoznanja. — Zdu- nja leta začeli so Nemci agitovati za to, da bi se nemška mladina v dvojezičnih kronovinah za- čela učiti dotičnega slovenskega jezika. Stajer- ski deželni zbor je celo sklenil, na Graški de- želni realki ustanoviti posebno stolico za slo- venščino. Prej so se Nemci vedno zoperstavliali učenju slovenskih jezikov, češ, da jim nemščina posrem zadostuje. Premenili pa so ta svoj nazor čim so videli, da si s tem onemogočijo vstop ali vsaj advancement v drž. službi. Tu unema za učenje slovenskega jezika pa je obšla šele češke in deloma štajerske Nemce, krajnjski si še vedno pomagajo s „sprichevali“ gotove vrste.

Malorusi in slovenska koa- licija. — Maloruski poslanec dr. Savčak se je jako odločno izrekel zoper slovensko koalicijo v državnem zboru, češ, da je samo pospe- ševanje čeških interesov namen in da se Ma- lorusom zanjo zagadeli ni brigati. Drž. posl. dr. Romančuk zavrača v listu „Dilo“ te na- zore jako energično in priporoča maloruskim poslancem, naj k tej slovenski protikoaliciji pri- stopijo. Namen te protikoalicije je jasen in točno preciziran, namreč: 1. Izvedenje ravno- pravnosti; 2. Polegovanje za slovensko narodne interese. Li je v interesu maloruskega naroda, pravi Romančuk, da se ta namen doseže? Kdor pozna razmere v parlamentu, ne more trditi, da je slovenske koalicije namen sama opozicija ki hoče doseči gotove rezultate in more biti raz- lična, brezobzirna, ostra ali zmerna. Mlado- češki način opozicije ni odločilen za celo slo- vensko koalicijo, v kateri sede jako konser- vativni in zmerni možje, kakor Meznik, Klaič, Ferjančič in nekateri duhovniki. Ako bi ma- loruski poslanci pristopili slovenski koaliciji zavzeli bi lahko neko zmerno stališče in v tem zmislu uplivali na radikalne elemente.

Zunanje države.

Trozveza. — Trozveza je nezadovo- ljna z razmerami v Bolgarski. Tudi Rusija ve to dobro, kakor je razvidno iz zadnje šte- vilke „Svele“. Ta list piše: Z nastalimi raz- merami v Bolgarski so zadovoljni samo kon- servativci, avstrofilci, katerim se je psvočilo, zvačiti na svojo stran mnogo Cankoojevih so- mišljenikov. Štambolov si mane za tovoljen roki in neti z vsemi sredstvi razpor v taboru svojih nasprotnikov. Povsod izigrava trozvezo. Novu situacija v Bolgarski je bolgarsko vprašanje še bolj zamotala in ovira nje hitro rešitev. Zveza mej zastopniki trozveze in Štambolovim se je obnovila. Koburzan se boji, če bi se udal volji naroda, ki je večinoma za ozko zvezo z Rusijo, da bi imel potem vezane roke. Proti- ruska agitacija je mej rodoljubi v vrstah in- teligencije prouzročila, da se boje, da bi bilo porazumljenje z Rusijo na škodo samostatnosti Bolgarske in zato zahtevajo od Rusije nekeke garancije. Sam metropolit Kliment je zavrnil vesti, katere so beležili bolgarski listi, da se hoče Rusija vtiakati v notranje zadeve Bolgar- ske, in sicer z besedami, katere je na Dan- skem l. 1885. slišal iz ust ruskega cara. Pot k miru je na ruski strani povsem oglašena. Treba, da voljo Bolgari deputacije, katera bi zanje govorila v Peterburgu. Neizogibno potrebno pa je, da bolgarski politiki poznajijo na svoje osebné namene, da slušajo samo glas rodoljublja in ponudijo Rusiji naravnost roke. Naj Bolgari pomislijo, da razžaljena je Rusija, ne Bolgar- ska. Prvi korak porazumljenja mora torej Bol- garska storiti, Rusija ne more reči, da je kriva, ko ni kriva, da je poražena, ko ni poražena. Rusija izhaja tudi brez Bolgarov, kakor je iz- hajala brez privoljenja Evrope, ko jih je osvob- odila, Bolgarska pa brez prijateljstva in za- ščite Rusije ni nič.

Romuni in inozemstvo. — Neumakljiva in požrtvovalna agitacija romun- skih rodoljubov je prouzročila, da se zanima vsa Evropa za položaj romunskega naroda na Ogerskem. Na spomenico, katero je pred nekaj tedni izdala romunska akademija v Bukureštu in v kateri so se popisale razmere na Ogerskem so nekateri slavni možje vseh narodov odgovo- rili jako prijazno, izrazili Romunom svoje so- čutje in svoje simpatije ter obsodili infamno postopanje Madjarov. Mej drugimi so tako pisali slavni Italijani Luigi Palma, Cesare Cantù, de Guernatis, Carducci in drugi, izmej Fran- cozov: Leroy-Beaulieu, bivši minister Flourens, Rochefort, Clemenceau, François, Coppé, Zola, Meilhac in drugi.

Francosi in Italijani. — Si- tuacija v Aigues-Mortes, kjer so bili mej francoskimi in italijanskimi delavci zopet nemiri nastali, se je po intervenciji vojaštva nekoliko zho- ljšala. Te razmere kažejo zopet, da je vsled nepošte- ne konkurence italijanskih delavcev in vsled Fran- ciji sovražne politike italijanske nastalo skoro nepremostno nasprotstvo, kateremu ne bo prej konca, dokler ne krene Italija na drugo pot. Italijanski listi pridobujejo strupena poročila o teh dogodbah in povdarjajo, da se bo Italija maščevala, češ, da je v italijanskih tovarnah nebroj francoskih enženerjev, ki jemljejo doma- činom kruh.

Vojska mej Japonom in Ki- tajem. — Kitajski cesar je vsem deželam naložil poseben vojni davek, vlada pa se po- gaja zaradi večjega posojila s zastopniki ino- zemskih denarnikov. Japonska je sklicala skoro vse reserve in hiti, prepeljati je v Korejsko. Nje namen je poraziti kitajsko vojsko še predno se s to združijo pridakovane reserve. Kitajski misli najeti 7000 vojakov voj- ske, imenovane „črni zastav“ in je odposlati proti Japoncem.

„Črne zastave“ so vojska, ki služi za denar, kdor jo najme; v vednih vojskah se je dobro izurila, zadnjič se je vojskovala proti Francozom v Tonkingu. Zadržane brzoglavne vesti javljajo, da so zasedli Rusi z svojo floto več otokov, na katerih so potniki videli plapolati zastavo sv. Andreja. S. Andreja zastava, je bele barve, s križem s. Andreja modre barve, preko polja.

— Japonska vojska je v raznih malih bitkah premagala Kitajce in zavzela mesto Seikwan.

— Vesti o vojni med Kitajsko in Japonsko svedočijo, da skuša Japonska čim prej doseči kakšne uspehe, prej nego zamore Kitajsko spraviti svoje rezerve na lice vojne in se morejo evropske vesile pripraviti za eventualno intervencijo. Japonsko brodom je se lotilo utrbe Wei-Hai-Wei. Če jo zavzame, jej je odprta pot v glavno mesto Kitajske, v Peking. Tudi Port Arthur je japonsko brodom skušalo za zavzeti. Na kopnem pa se bliža 20.000 Japancev mestu Söulu. Korejska kraljica je poslala ruskega poslanca za varstvo, katero jej je ta obljubil. Japonski listi javljajo, da je Rusija o svojila otok Get-Subito in razohesila na njem rusko zastavo.

DOPISI

V Gortet, 12. avg. 1884. — Nekaj o kalobiotiki ali umetnosti, lepo in primerno živeti. — (Izv. dop.) — Pamenet človek hrepeni po tem, da si uravna svoje življenje po dopuščenem potu prijetno. Pred malimi desetletji se je ustanovilo tako novo znanstvo: kalobiotika, to je navod, kako lepo živeti. Veliko je tacihi pripomočkov ali virov, iz katerih se zamore zajemati modrost za krasno miselsko in čustvo življenje, n. pr. modro potovanje, poraba časa, berilo, občejanje s prirodo, premišljevanje, stan, literatura itd. Toda ta potuje, kakor vreča na vozu, ta prečena vseh svoj čas, ali ga gubi v ničemurnih započetih. On gleda le, kako bi čas ubil, trpinči sebe in druge ter prodaja reven dolg čas. Ta čita prazne romane ali pa bedarije, v katerih škriplje grozna vinta izmišljenih strastij. Odtod toliko samoumorov. Ta raztelesuje naravo, lovi mrčese in je uvršča v sisteme. Višjemu čutenju ni sledu. To so znanstveni težaki, ki ne vidijo duha, vse stvari prevevajočega. Dokler obstajamo iz duha — in telesa, te okorne zavore, tega sidra, ki nas uklepa na kletki življenja: onda se ve, da nam je tudi paziti na to, kar nam ima zagotoviti telesni obstanek. Vendar to ni še poglobitvišni konec, koliko manj rev, koliko zlahnejši in z nadzorstvom sorodniških razmer bi bilo, ko bi bil posameznik navažen, močij svojega duha v višjem zmislu posluževati se in nad zlato tele staviti duševno, zmerom sijajno zarijo! Zato bom segal po danih pripomočkih, to je jedino primernih, s katerimi hasnim sebi in ne žalim poštenja.

Kaj mi je še tako dolgo življenje, ako nimam v duhu krasno živeti? Jedno z drugem se morata ujemati. Kaj velja dolgo življenje s praznim srcem! Krasno bom pa živel v zmislu kalobiotike, ako bom umel ohraniti svoj znotrajni svet v obilnosti lepih mislij in občutkov, moral bom tedaj zbirati duha nad predmeti z sokolovim očesom, potegovati je v sebe, razpresti duševne nitke, prodreti zunanjjo skorjo: pogrezniti se skoz vidnost bom imel. Vtisi bodo velikanski. Kaj nas more stalno zanimati? Kar utegne nam polniti neskončne duševne prostore. Brezumno, zapeljivo, grešno in duha naravnost moreče je, hoteti hlastati le po novih zabavah. Duh potrebuje večjih deležev, nego telo. Omikancu se zlasti priporoča gojenje vzvišenosti idej in neskončnosti, pa tudi manj omikani človek zamore iz vira umetniž zajejati svojemu duhu bogate plemenite pice. V prvem gorenjem obziru začnimo pri starih umotvorih v besedi. Po mojem mnenju so tudi nekateri grški in latinski zgodovinski deli v ožjem pomenu umotvori, nego historične razprave, kakor si jih dan danes mislimo. Zato jih prebiramo (tudi po šolah) več zaradi njih mojstrske oblike, ki ima neoporekljivo čudno moč do človeškega srca. Posebno ko se vsebina popolnoma soglašja z obliko. Kdo ne vidi, da je umetnik, ki ne zna v nas zbujati ideje neskončnosti, nevreden takega imena in, da so njegova dela le za katere prilike. Take konečnosti iz prva ne vidimo, v drugo pa je že več ne trpimo. Proti temu nas bo pravi umotvor zmerom unemal. To je ključ k umetnikovej tajnosti, to je tisti duh, ki vedno in zgovorno govori iz umotvorov. Neizmerna je torej korist iz staroklasičnih študij tudi v kalobiotičnem pomenu. Heroični pokoj in neomotenost v teh delih, njih plastičnost že sama na sebi nas zamore izmakniti iz življenske tesnobe. Duha pa iščemo tudi v nižjih krogih. Celó v zakonih ga je zasledil Montesquieu, z duhom je razbil neumrljivi Beccaria grozovitna orodja. Arhimed je v kopalnici, Galilei v Pizanskej svetlinici zasledil duha, ki nam toliko koristi.

Zdaten, hasnovit in celó dobrodejen kalobiotičen faktor je spomin tudi na take slavne historične čine, ki so človeštvu po katero korist naklonili, ali pa nam posebe. Saj, ko človek misli in čuti, je tudi. Tako si razpodi duševne oblake, da mu večkrat ni treba po ničemurnih zabavah hlastati.

Kdor je zmoežen, naj premišlja tudi na neskončnost spominjajoče prizore, zaznamovane v s. v. p. s. m. u. V njem je večna pica

in paša za um in srce. Zaradi velele kratkoče opozarjam samo na J. o. b. a. D. a. v. i. d. a. in osebiti na J. a. k. o. b. a. in J. o. z. e. t. a. Kaki svetovi! Opozarjam — se sklonjeno glavo — na vekovite prilike mojstra vseh mojstrov, Jezusa Kristusa. Kaka vzvišenost in kako priprosto razpostavljeno človeškemu umu.

Kalobiotika.

Kojko, 11. avg. 1894. (Zmes). Danes so bile volitve zaupnih mož v Kozani. Volil je II. razred. Udeležitev je bila mlahava. Tudi po drugih krajih, kakor čujemo, tožijo o slabi udeležbi pri volitvah. Kaj je pa vsaj lot in deka sta si jednaka... in čeprav vsakdanji velik kos kruha za „slučaj“ — je pa lišno vnajemovanje v pokritje, ker se zadnje ne plačuje; torej, sreča gotova povsodi!

Dobro je za nas Brice, da so se preselili Stračice in Solskanski mlin v sredino Brd: vsa vožnja prišparana —!

Možka beseda, pogum in vztrajnost, to obvelja. Osebito pa, kar se tiče korajžje, njo je treba vedno gojiti, da človek ne omahne pred strahom, radi korajžje. La paura è grande, pravi Lah, torej, le korajžno naprej, ker straha ne primanjkuje.

Kaj je posledica temu? Ker se je naš želodec, vsled dobrote pekarskega poštenjaka na velik kos dobrega kruha privadil, in to za ceno že povedano, zato se bomo pa polente ogibali odslej, ker stane zadnja nad polovico več! Ubogi gradiščanski trg za turščico v bodoče! Vendar se vara pred zavodnostjo ali nevošljivostjo dobrotnika vinskih Brd, spominjajoč njega na pregovor: Kdor koplje drugemu jamo, navadno sam vanjo pade! Bog mu daj srečo in moč pod palcem, nas še mnoga leta s tako velikimi kosi kruha preživljati cenó! — čakajoči na še „večje kose“, ko se bliže pripelje k tretjim nebesom. Da jih skoro zagleda. Živijo naj jednaki pekarski obrtniki! Poštenjak biti, to je zaslužno in pravo!

Brice.

Domače in razne novice

Naše p. n. naročnike prosimo prav uljudno, da blagovolijo poravnati, kar so nam še dolžani za 1. minule polulotje. Pri tej priliki si uočajmo opozoriti vse p. n. naročnike na naš list brez izjeme, da naj nam blagovolijo doposlati naročnino in za 11. tek. polulotje po poštni nakaznici. Naročnina, naj se odda na bližnji pošti s pošto nakaznico, koja stane s pošto znamko vred 8%, nvd.

Na pošto nakaznico se zapíše „Sl. upravnništvo, Slova“ v Gorici. Če bližnje pošte se potrdi letno vnosilo, to ni Bog al ga zna, kako velika zamuda časa, nam pa velika korist, ker imamo i mi velike troške pri izdavanju lista, katere moramo poravnati. Torej, p. n. naročniki, ne pozabite na nas in na naš trud! Vstrajajte z nami v boju!

Upravnništvo.

Dopolnilna volitev. — Dne 27. t. m. bodo volile kmečke občine Gor. okraja svojega poslanca v Gor. dež. zbor, namestu odstopivšega pred. g. prof. T. Čerina.

25 letnica Čitalnice Postojnske in ustanovitve „Sokola“ v Postojni. — Dne 5. t. m. bil je velik praznik v svetovnoslavni Postojni. Tamošnja Čitalnica slavila je 25 letnico svojega obstanka, in ob tej priliki porodil se je najmlajši slovenski „Sokol“ v Postojni. Ta slavnost mora se smelo prštevat med vseslovenske slavnosti, kajti zanimanje in udeležitev bila je razmeroma ogromna ne le od domače, ože Slovenije, ampak pozivu so se odzvali tudi Hrvatje in celó Čehi. Slavnost pa se je vršila zares jako sijajno. S posebnimi vlaki iz Trsta-Gorice in Celja-Ljubljane dospela so zastopstva vseh slovenskih sokolskih društev. V slavnostnem sprevodu bilo je 14 zastav raznih slovenskih društev; posebno se je ob tej priliki odlikoval „Zagorski Sokol“, koji je prihitel k slavnosti z lastno svojo godbo in tako tudi „Prvaški Sokol“. Posebno mnogobrojna bila je zastopana pri slavnosti narodna inteligencija. Izletniki so obiskali tudi električno razsvetljeno čudapolno vilenico. Pri slavnostnem banketu bilo je navdušenih zdravje Sokolstvu, narodnemu ženstvu, slovenski solidarnosti itd. Oficijalni del slavnosti je končal z ljudsko veselico, pri koji so vzbujale zaslužno pozornost vaje in telovadba raznih sokolskih društev. Češki Sokoli in drugi češki rodoljubi in rodoljubke so po Postojnski slavnosti odšli nekaj v Trst, nekaj v Benetke.

Občni zbor družbe sv. Cirila in Metoda se je 7. t. m. v Novem Mestu sijajno zvršil. Došlo je obilo udeležnikov iz Štirske, Kranjske in Primorske in tudi iz Koroske. Dolenjci so skupščinarje kaj prijazno in oduševljeno sprejeli. Po sv. maši je predsednik Tomo Zupan otvoril skupščino, pri tem kazal, da je posel ogromno narasel odbor, takó da ga njegovi člani poleg stanovskih dolžnostij zmagujejo le težavno. Zatrdil je, da vsi člani vodstva delujejo složno in jedino; taki hočejo ostati tudi v bodoče, vneti za vero, cesarja in domovino. Družbeni tajnik g. A. Zlogar je natanko poročal o delovanju. Sedaj šteje družba 129 podružnic in blizu 12.000 členov, med temi 140 pokroviteljev in pokroviteljic. Ženstvo je tudi prošlega leta delovalo vstrajno, z besedo in požrtvovanjem. Poročevalec se nadeja gotove zmage, odkar so stopile žene in dekleta v vrsto

narodnih bojnikov. Družba vzdržuje sedaj narodnih zavodov, šol in zabavišč, ter vzgaja tisoče slovenskih otrok po jedino pravih pedagoških načelih. V Velikovem prične se spomladi 1895. zgradba prve slovenske šole na Koroskem, zabavišče pa se otvori v Mariboru morda še letos. Okolo 14.000 knjig je razdelila družba ob periferiji slovenski. Podpore je dobila družba od dež. zastopa kranjskega 1000 gld. od mestne občine Ljubljanske 500 gld. Čvrsto so družbo podpirali slovenski časniki, posebno „Slov. Narod“. Poročevalec je rekel naposled: „Mi branimo le svoje in ne krademo tujih otrok. Borimo se za ideale ter ne zaslužímo preziranja naših nasprotnikov“. Namesto zavi-ranega blagajnika, g. dr. Vošnjaka, je poročal odbornik g. Ant. Koblar o družbenih računih za 8. društveno leto. Dohodkov je bilo 17.859 gld. 37. nvd., troškov pa 16.324 gld. 30 nvd., in sicer: zadržbine šolske zavode v Gorici in okolici 3.300 gld., za š. vrtec v Celju 320 gld., za narodno šolstvo na Koroskem 1463 gld. 79 nvd., podpore podružnicam 656 gld. 97 nvd., tisk družb. knjig 252 gld. 96 nvd., vezanje, razpošiljanje družb. in drugih knjig 818 gld. 95 nvd., za dijaške kuhinje 50 gld., nagrade pisateljem 50 gld., nakup molitv., učnih in zabavnih knjig 1095 gld. 94. nvd., nakup stavbišča za šolo v Velikovcu 1250 gld. in razni troški 478 gld. 30 nvd. prebitka bilo je 1535 gld. 7 nvd.; imetje družbe znaša sedaj 16.232 gld. G. Koblar je rekel, da družbin denar je ves pošten slovenski denar, med katerim ni ne rublja, ne marke, v tem ko je nemški Schulverein dobil iz Velikonemčije 54.000 marek, od katerih se je odločilo 2000 marek za pomnečevanje slovenskih otrok v Velikovcu. Vendar pa se nam ni treba bati nikogar, ako smo složni; zato je govornik opominal: „Ne pustimo strankarstva v naše vrste in delajmo skupno za vero in narod slovenski“. — Izstopivši člani iz odbora so se zopet per acclamationem izvolili. S tem se je zborovanje zvršilo, sledil je skupen obed, potem izlet na kmetisko šolo na Grmu, zvečer pa koncert.

Boj za slovenske šole v Trstu. — V imenu proslincev za slovenske šole v Trstu je vložil te dni odvetnik g. dr. Gregorin na ministerstvo utok proti odloku namestništva, s katerim so se odbile prošnje slovenskih roditeljev. Rekurs je obširno utemeljen ter podaja bogat material o ljudskem šolstvu v Trstu in okolici. Potrebo slovenskih šol zagovarja s stališča zakona, pravičnosti in praktičnosti. Želimo prav srčno, da bi vztrajnost Tržaških rodoljubov imela najboljši vspeh.

Mislili smo, da je pravica zamrla za Slovence v Trstu, kakor je za Romane na žalostnem Ogerskem. Pa ni tako! Počasi jej odpirajo dveri in zdi se nam prav tako, kakor da bi se je bali — te božanstvene pravice. Seznanli smo iz Trsta, da so namestili nekoliko uradnikov popolnoma večjih na slovenskem jeziku pri civilni preturi istotam.

Pravica mora na dan! To je še le začetak. To je mrvica, ki je pala od bogato obložene mize za Nemce in Lahe, Slovincem jadam, ki se morajo še vedno boriti za svoje najprimitivnejše pravice. Ne smemo pozabiti ni na mrvico, s katerimi nas pitajo navadno, kajti mrvica od mrvice, če ne bo hleb, bo pa pogača. Da, tako ravna so tabo narod slovenski v Avstriji, katere geslo je „justitia regnorum fundamentum“. — No, geslo je geslo, in „fundamentum“ je nekaj drugega, ma, videant consules dokler ne bo prepozno.

Kat. akademično društvo „Danica“, društvo slov. visokošolcev na Dunaju, je zmagalo po dolgem boju za svoj obstanek. Ta zadeva se je vlekla na dolgo, kakor morska kača in glej čudo, pray v dobi „kislih kumar“, ali nekdanje „morske kače“ je stigla vest v svet, da je ministerstvo potrdilo pravila nov kat. slov. društva, za visokošolce na Dunaju. Eppure si mnova.

Pretekli četrtek vršila se je volitev zaupnih mož prav na tihem, sine ira et studio. Došlo je skupaj vendar toliko volilcev, kolikor ima Dornbersko županstvo voliti postavniha zaupnikov. Naši dobri Dornberžani so tega dne pokazali Prvačanom, da prav lahko opravijo brez njih, kadarkoli in kjerkoli — za to so iz usmiljene blagodušnosti volili Prvačanom dva n. e. d. o. m. a. č. i. n. e. a, dasi smo več ko prepričani, da nima Prvačina v sebi narodne izdajice. S tem činom hočejo Dornberžani osmešiti Prvačane predsvetom.

Češki gostje v Trstu. — Po Postojnski slavnosti odpeljali so se češki Sokoli v Trst. Tržaški Slovenci so jih navdušeno vzprijeli in jim priredili zabavni večer v „Hotel Evropo“. Mej navdušenimi zdravici in petjem je minul večer v prijateljskem obče-vanju Čehov, Slovencev in Hrvatov. V Bar-kovljah so se Čehi skazali prave mojstre v telovadbi, da jih je vse kar obduvala. V Miramar so se vozili iz Barkovelj v okoli-čanski ladji, ki je bila okrašena z narodnimi trobojnicami, kar je na češke goste naredilo posebno prijeten utis. Potem so se odpeljali z večernim brzovlakom v domovino, nekateri pa v Benetke.

Nesrečna nikdar ne počiva. — V nedeljo 5. t. m. streljali so iz topičev v Vipolžah. Nek Klanjšček, oče še precej obilni obitelji, je zgubil pri tem poslu svoje življenje na prav žalosten način. Mož priloiži gorivo k topičevi prašnici, da izstrelji. Prašnica pa, mogoče da ni imela zadostnega prahu, ni se

mu hotela takoj vžgati. On pa, hoteč videti, kaj je temu uzrok, se pripogne k topiči, da vidi kaj in kako mu je ukreniti, v tem trenutku pokne topič s svojo silo svojo in ves nabit požene neurečnemu moču v obraz, da se ta takoj zgrudi na tla in za nekoliko časa izdihne dušo svojo.

Razstrel mu je odnesel skoraj polovico obraza in mu zadal strahovitih ran. Akoprem je bil ponesrečen več s takimi napravami, vendar le ne bo odved, ako porečemo dragim v izgled, da ni opreznosti nikdar preveč. — Neka prislovica pravi, da vgrizne kača celo zaklinjalca svojega, kateri se igra s kačami navadno, kakor mačka s miško.

Pekar v Pevni. — Posetniku Miklužu v Pevni pogorel je te dni škodljivi. Škoda cenijo na več stotin goldinarjev; samega senu mu je pogorelo nad 50 centov. Največja nesreča je pa za moža, da mu je v tem ognju zgorelo i 5-letno otroče, katero so našli gasilci v senu že mrtvo in skoraj popolnoma poogljeno. Kako je otroče prišlo v seno, ne ve se, mogoče je, da je i tu spalo ter tako našlo nepričakovano smrt po ognju. Kako je nastal ogenj, tudi to ne ve se, ker ni bilo odračenih ljudi doma. Imetek je bil zavarovan pri banki Slaviji.

Kranjska gimnazija. — S prihodnjim šolskim letom se otvorita prva dva razreda obnovljene Kranjske gimnazije. Začasno vodstvo prevzame profesor na Ljubljanski nižji gimnaziji gosp. Fran Hubad, učitelja pa bodeta g. prof. Fran Novak iz Novega mesta in eden suplent.

Slovenska zmagala na Korotkem. — Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Korotkem je sklenilo, z vsemi silami podpirati konservativna kandidata za državnozborna mandata okrajev St. Mohor in St. Vid-Wolfsberg. V to svrhu je minulo nedeljo priredilo dva javna shoda v Melvičah in v St. Stefanu ob Zili. Oba shoda sta bila jako dobro obiskana. Shod v Melvičah je skušal motiti učitelj Socher s svojimi privrženci. Mož je bil najbrž najet, a moral je pobrati kopita. Na shodu pri St. Stefanu se je Stebenski župan, ki je bil tam zastopnik okrajnega glavarja, nekam čudno obnašal in je šele odnehal, ko mu je posl. Einspieler pojasnil položaj in mu razložil, kako so njegove pravice in dolžnosti. Neposredni uspeh teh shodov je, da so bili v Stebnu in na Brdu voljeni slovenski volilni možje. Ker so tudi nemški konservativci zmagali v nekaterih občinah, bo morda mogoče, podreti liberalnega kandidata.

Plato stavev v Japanu. — Stavci v Japanu plačujejo, kakor propoveduje dopisovalec F. Schroeder, urednik in lastnik lista „Eastern World“ v Jokohami, tako-le: Vodja tiskarne dobiva 20—30 dolarjev, ali 40—60 gl. na mesec; stavec prve vrste 10—12; druge ali tretje vrste 5—10 dolarjev in učenci 1—4 dolarjev na mesec. Strojevodje niso nič boljše plačani.

Dopis iz Bolikana. v zadnji Slugi, je provzročil malo ogorčenost, katerej pa je lahko priti v oči. Gospod župan, naj malo pokara stražo za plesanje v službi; straža pa, ako hoče poskočiti v vis in biti s petama ob tla, sebi in drugim v veselje, naj to stori o delopustu, ko ni v službi in mirna Bosna!

Dol. Novice. Kakor poročajo zadnje „Dol. Novice“, so se raki zopet zaplodili v potoku pri Pletarju. Pred petimi leti jih je prinesel posestnik J. P. 36 iz B-le Krajine in jih pustil ves čas lepo v miru. Letos jih je že prav mnogo in so nekateri dorasli do velikosti 22 centimetrov. Nabrli so že kakih 100 lepih sancev. Samice pa se varujejo še vedno.

Jedna najdražjih kolonijalij je lep ali gumij in bode zdaj, radi nemirov v Sudanu in bližnjih deželah, kjer se lep v velikem obsegu nabira, še dražji.

Našim čitateljem. — Zavednemu in o-nemu, ki mnogo čita bi ne bilo treba pripovedovati o slučaju, koji so Amerikanci doživeli v času panamske afere, a onim, ki se kratkocasično jedino z našim listom in zlasti onim, ki želijo, da bi nič, prav nič ne odgovarjali na napade znanega „Geschäftsmanna“, povemo to kratko notico, ki smo jo posneli v Dunajskem Oest. Ung. Handel, iz dne 1. t. m., pod naslovom „Zeitungs-wesen im Auslande“: „... Jako čudno je, kako je moral tisk časopisja v zadnjih letih se tako visoko dvigniti. Na Francoskem so temu pripomogle znižane cene in nikdar bi se ne bilo mislilo, da bode to znižanje cen*) tako kolosalno pomnožilo število čitateljev. „La Croix“ cerkveni list se tiska v 150.000 izvodi na dan, potem „Soleil“, „Libre Parole“, „Petit Parisien“, „Lanterne“, „Eclair“, „Intransigeant“ se tiskajo v 100.000 in več iztislih na dan. Največjo množino pa je dosegel „Journal“, ki šteje 500.000 čitateljev in, ki si je pripomogel do te visočine, radi grde nesramne tvarine, koja je prinašal v času pojedanja milijonov pri preseku Panamskem.

Jeli „Soein“ Geschäftsmann čital ta „Journal“? Najbrž da ga je, če ne bi ga bil ne bi bil tako spreten v obrekovanju.

Danes sta se vršila dva shoda in sicer, shod veleposestnikov in shod političnega društva „Sloga“. Oba shoda sta imela jeden in isti smoter: postaviti vsak jednega kan-

didata za dež. zbor goriški, mestu dveh odstopenih dež. poslancev. Glede kandidata kmetskih občin, katerega je postavilo pol. društvo „Sloga“, nimamo nikakoršnega ugovora, kajti č. g. Blazij Grča je na pravem mestu, mož, kakoršnih imamo le malo med Slovenci. Seveda, mož, naj bi bil tudi iz čistega zlata, vendar ni vsem po volji — za to so nekateri delali na ta, da bi se postavil kandidatom g. Jožef Faganel bivši dež. poslanec iz Oseka. A ne bo dal! Dva deželna poslanca pod Čavnom je nemogoče. Gosp. Faganel, naj v bodoče kadri se kolikor mu drago znani stranki — zdaj vidi, da ostane še vedno oni stranki kot — pantofelj.

Glede kandidata veleposestnikov moramo i mi nekaj spregovoriti. Kakor smo danes po Goriškem mestu slišali od več veleposestnikov, niso nič kaj zadovoljni s kandidatom, ki so ga postavili nekoli veleposestniki na pritisk zvoncoscev pri pol. društvu „Sloga“. Posebno volilci veleposestniki iz Vipavske doline ne dajo niti jednega glasa g. Klavčiču, dasi pravijo ostali ljudje, da je narodnjak od glave do nog z več naslovi, kakor predsednik cest. odbora gor. okraja itd. — kar kažejo še vedno kašipote ob kraj okrajne ceste po V. pavski dolini ki so — Bog mi odpusti grehe — še vedno v „ferderbani sprahi“, med tem ko ima erarska gesta povsod samo slovenske napise po vseh kašiputih do Kranjske meje. Tudi Brici se ne vjemajo s kandidaturjo g. Klavčiča. Došlo nam je več pisem iz naših Brd, ki nam priporočajo naj bi se postavil kandidatom za veleposestvo g. Anton Jančič, veleposestnik in likvidator pri Goriškem „Moutu“.

Torej volilci, veleposestniki, združite se vsi v jedno kolo: Vipavci, Brici in Kavalci in oddajte svoje glasove jedino le gosp. Ant. Jančiču, veleposestniku in likvidatorju pri Gor. Montu; pokažite se, da ste možje dozoreli, ki ne trebajo da jih kdo na vrvi vodi kot male pudeljčke. Fino oko.

G. Andrej Čermelj, dozdej neugnan polemikar utekel nam je s časnikarskega polja na tožbeno ter nas lovi na premalo častne besede. Tako hoče zdaj nadaljevati svoje narodno delo in zabavati Slovence. Sledimo mu z dobro vestjo tudi tje, da mu povemo in dokazemo, kar mu gre.

Šesti glavni zbor „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ v Gorici leta 1894. — Včeraj ob 8. uri zvečer je bila seja upravnega odbora v Čitalnici. Danes je bilo ob 7. uri zjutraj zborovanje odposlancev na c. kr. sen. učiteljski, potem glavna pavska seja v Čitalnici in ob 10. uri so zborovali odseki na c. kr. sen. učiteljski. Popoldne: Ob 1. uri skupni obed; ob 4. uri glavni zbor na c. kr. sen. učiteljski po vstopu, kakor ga določijo zbor odposlancev. Po glavnem zboru zborovanje odposlancev, da voli upravni odbor in ob 8. uri zvečer bo „Beseda“ v „Čitalnici“. K slavnostni besedi v proslavo rojstvenega dne Njeg. Veličanstva F. Jožefa I. s prelepim vstopom, je določena vstopnina za osebo na 1 krono, za obitelj pa na 2 kroni. Jutro 17. avg. 1894. ob 7. uri zjutraj se odpelje deputacija v Cerkljo. Dne 18. avgusta v Cerkljem bo ob 8. uri zjutraj udeležitev sv. maše v proslavo roj. dne Njeg. Vel. F. Jožefa I. Ob 10. uri zjutraj odkritje spominske plošče v roj. hiši dr. Fr. viteza Močnika in ob 12. uri popoldne skupen obed in potem prosta zabava.

Instalacija dra. Venutija Goriškim županom se je vršila v ponedeljek, 6. t. m. Zvečer je stopala godba po mestu sviraje. Tu pa tam po koja hiša je bila na polu razsvitljena. Za godbo in okoli te stopali so nosilci lampijonov praznično odeti. Pred hišo županovo je bilo mnogo govorov in eviva v odobravanje novemu podeštatu, a še več je bilo žvižganja, sikanja in roganja zbrane mladeti, katero vse imenuje očka „Mattino“ odobravanje.

Zalostno je to odobravanje s žvižganjem, s sikanjem itd. mogoče je, da je ta način odobravanja v navadi tam doli, kje v Asabu. Godba je godila in mnogo je nagodila, le cesarske himne ne! Vaj mi je nismo nikjer slišali. Glej lojalnost župana Venutija? Cesarska himna je ostala, kakor pravi Lah, in tromba — v trubi. Druge nesreče ni bilo in tako se je končalo to zalostno slavlje.

Slovenski Narod, z dne 14. t. m. prinesel je dopis iz Gorice, v katerem slepo udriha po možeh, ki so za Goriško nekaj storili. Po široširnem Gor. mestu znani dopisovalec, namerava spraviti v blato i Slov. Narod, z svojimi škodoželjnimi dopisi. V tem dopisu meče blato homunculus, kakor črepaha zasipavajoč jajca svoja v pesek, na g. slikarja Gosarja in g. Obizija, zaradi znane slikarske šole in notičice v „Mattino“, glede naših gg. dr. poslancev. Dopis neslan, rožato neslan končava z besedami: Bog daj n.... pameti! Zopet resnično je, kdor druge za norce ima, ako še ni, postanem sam norci! Da, da! Vrednega očeta, vreden sin! Salve.

Razpis služb. — Naša tiskarna, oziroma uredništvo „Sloga“ in „Gor. Vestnika“ sprejmeta radi odstopa tiskarne in uredništva listov, v službo, kakor nastopno:

Upravitelja tiskarne in listov z odstotki ki mu zagotavljajo letnih dohodkov 600 gl. Odgovornega urednika „Sloga“ in „Gor. Vestnika“ s polmesečno plačo 20 gl.

Razpisatelj in odposiljalca listov s tedensko plačo 4 gl.

Kdor želi sprejeti navedene službe, naj blagovoli požuriti se, ker se oddajo tekem meseca vse tri. Natančnejša poročila ustmeno ali pa tudi pisмено v tiskarni.

Listina uredništva. — Pr. g. J. Š. v Š. — Prijeli smo za 19/19 93. gl. 0.60, 28/2 94 gl. 0.45 in za 5/6 94 gl. 0.45, do pod konec t. l. ste nam še na dolgu gl. 0.70. Da ste nam zdravi! G. P. v N. pr. K. — Prijeli vse v redu. Lepa hvala za laskavo vaše pismo. Storili smo vse, kakor ste nam ukazali. Srečno!

Oglas in prošnja.

Pisatelj teh vratic šteje si v čast javiti v imenu več rodoljubov, da se namenuje ustanoviti v Gorici „ljudska knjižnica“ za Slovence.

Naše ljudstvo je res ubogo! Še posebno ubogi so pa Slovenci, bivajoči v Gorici. Inorodci nazivljejo nas „sužnje“. In smo tudi! Sužnji v znanostih in vedah, sužnji v umetnostih, sužnji po obnašanju, govorjenju in mišljenju.

Toda ne bodi nas sram tega imena! Bodimo sužnji, pa ne tujece inorodce, ampak Boga in svojega naroda! Osvobodimo se tuje sužnjosti in služimo zvesto Bogu in svojemu milemu narodu!

V ta namen, v pokrepanje verskega mišljenja in narodnega ponosa in probujenja med goriškimi Slovenci namenujejo ustanoviti „ljudska knjižnico“ v Gorici. Imamo sicer dosti knjižic, ali za pristo ljudstvo so vse skoro nedostopne. Naša knjižnica bode odprta in na razpolaganje zlasti ubogim Slovincem, ki nimajo denarja, da bi knjige in časopise sami kupovali. Naša knjižnica bode tudi toliko uljudna, da si bode sama čitatelje iskala ter tako širila pravo prosveto med ljudstvom.

V ta namen bomo najeli v novem prostornem slovenskem Alojzijevešču posebno sobo.

Obratamo se do rodoljubnih Slovencev vseh stanov, da bi nam pomagali. Koliko knjig leži v prahu brez dela v privatnih knjižnicah. Pošljimo svoje knjige med svet, na delo. Vsaka knjiga bodi nov apostol sv. vere in narodnosti. Časopisi katoliški niso pisani samo za en dan, ampak imajo vedno svojo veljavo. Zato naj se tudi stari časopisi med ljudmi širijo in razdajajo, da se bodo ljudje iz njih likali in izobraževali.

Delo, katero mislimo začeti je vzvišeno in velicega pomena, ob enem pa prav lahko. Ni tedno družega, ko da rodoljubje poščejo po svojih knjižnicah knjige in časopise, katerih ne rabijo in ne bodo več rabili ter jih izročijo v korist svojemu narodu.

Slovenci! Vporabimo vse, kar imamo za Boga in za narod! Širi naj se med nami prava katoliška prosveta. V ta namen bodi „ljudska knjižnica“.

Vsi, ki nam bodo knjige poslali, naj blagovolijo zabilježiti nanje svoja imena in naj jih odpoljšajo ali na odbor slovenskega Alojzijevešča ali na uredništvo „Rimskega Katolika“ v Gorici. Prosimo posebno razna društva, naj bi se nas blagovoljno spominjala. Kličemo že naprej vsem dobrotnikom in podpirateljem: Bog povrni stotero!

V Gorici dne 20. julija 1894.

Odbor za osnovo ljudske knjižnice.

Peter Drašček

v Stolni ulici št. 2 ima bogato založeno štacuno jestvin ter poleg tega prodaja tudi razno tabačno blago. Skrbi, da postreže se svezim blagom. (On prodaja tudi naš list).

Zaadi spremembe prodajalne!

Razprodaja
spomladanskega in letnega blaga
za vsaki stan 25% pod ceno!

Ker zamenj svojo trgovino z drugim podjetjem razprodava vsake vrste blage in izdelane obleke za 25% pod ceno.

Kdor želi kupiti dobro blago po zelo nizki ceni, naj pohiti, dokler je zaloga velika in blago na izbiri.

O kupljenem blagu dobi usakdo potrdilo, katero lahko izloči po svojem arcu, kateremukoli društvu z dobrodelnim namenom.

Martin Poveraj izplača potem društvom še 1% dotične svote v društvene namene.

Zaradi spremembe prodajalne!

Zaloga Vrhniskega piva

pod vodstvom Jožka Rovana v Rabatišči št. 18, prodaja pivo v sodkih in steklenicah. Ne boji se konkurence ne glede cen in ne glede dobrote piva. Steklenice so napolnjene že v pivovarni na Vrhniki, za kar se rabi le dobro uležano pivo.

PAULIN EDVARD

prej

Karolina Riessner in sin

v Nunski ulici št. 10.

V zalogi ima razne umetne cvetice, nagrobne vence, mrtvaške obleke za otroke, rakve (truge), trakove, voščene sveče itd. Postreže vedno po mogočih cenah.

Anton Obidič

čevjar v Semeniški ulici št. 4. se propo-roči Slovincem v mestu in okolici za blagohotna naročila.

ANDREJ ČERMEJ

na trgu Keren št. 10

ima prodajalnico jestvilnega blaga, postreže po ceni in dobro.

Slovenski rojaki ne pozabite nanj in obiščite ga, ko kaj rabite!

Peter Birsar

„Corte Caraveggia“ toči izvrstna domača vina, kakor njegov oče v Rifenbergu in postreže se hrano. Ima tudi hlev za živino.

Ako vam ne gre jelo v tek
in
da se pokrepčate, pijte vsak dan
„Goriško Grenčico“.

Goriška Grenčica

je prijetno krepilo za želodec, napravljena iz aromatičnega bilja, nabranega 1500 metrov visoko nad morsk gladino.

Indelek

F. Tomadoni-ja & C. v Gorici.

Pilo prijetno in jako čisto z vodo ali pa z Seltz-evko.

Prodaja se po vseh kavarnah, gostilnah, prenočiščih, žganjarijah Avstro-Ogerske.

Cena buteljki od litra je 3 krone
v tvornici v Gorici.

Vspreh je neoporekljiv Goriške Grenčice za želodec.